

Zadłużenie publiczne: manna z nieba dla wierzycieli, dramat dla społeczeństw!

Gdy rządy państw europejskich zamierzają narzucić plany oszczędnościowe, najczęściej wysuwają argument długu publicznego. Jednak zadłużenie publiczne to tylko wygodny pretekst, by wymagać od społeczeństw coraz większych wyrzeczeń. W rzeczywistości mamy do czynienia z prawdziwym ograbianiem społeczeństw.

Dług publiczny stanowi bezpośrednią konsekwencję polityki budżetowej i fiskalnej prowadzonej z korzyścią dla zamożnych klas społecznych oraz wielkich przedsiębiorstw. Ograniczając rolę państwa i zmniejszając podatki uiszczane przez najbogatszych kosztem zaspokojenia potrzeb większości, pogłębiła ona deficyty publiczne.

Ci, którzy skorzystali z tej hojności, uzyskali w ten sposób oszczędności, które nie były im potrzebne. Wykorzystali je do pomnożenia swoich fortun, których część lokują w rentownych obligacjach skarbu państwa.

Pozwala im to wygrać przy dwóch stolikach: nie tylko płacą mniejsze podatki, ale również mają zagwarantowaną rentę od długów publicznych. Innymi słowy, za sprawą kolejnych ustaw podatkowych rządy sprawiły, że kapitaliści – finansowi i przemysłowi, krajowi i ponadnarodowi – stali się faktycznymi wierzycielami państw.

Zadłużenie publiczne niesłychanie powiększyło się również dzięki szeroko zakrojonym planom ratowania sektora finansowego przez państwa w następstwie kryzysu, jaki rozpoczął się na przełomie 2007 i 2008 r. Ratowano banki, ale w zamian nic nie zażądano – nie skorzystano z okazji, by zmusić je do zaniechania praktyk, które doprowadziły do kryzysu. Sumy, które na to przeznaczono, były bajeczne: co najmniej 700 miliardów dolarów w Stanach Zjednoczonych, 500 miliardów funtów w Wielkiej Brytanii i 1700 miliardów euro w strefie euro. Rządy rozporządziły publicznymi pieniędzmi, by przyjść z pomocą operatorom finansowym, którzy przed kryzysem dopuścili się poważnych nadużyć, a dziś spekulują na państwowych papierach dłużnych.

W ten oto sposób zadłużenie publiczne w Unii Europejskiej zwiększyło się w latach 2007-2008 z 7.300 do 8.700 miliardów euro. Tak szybki przyrost długów jest spowodowany wzrostem spłat kapitału i odsetek. Dla państw to pretekst do narzucania drakońskich planów oszczędnościowych przekładających się na demontaż ubezpieczeń społecznych i usług publicznych.

Spółeczeństwa tracą na tym w dwójnasób: z jednej strony, muszą ponosić społeczne konsekwencje kryzysu (bezrobocie, zatrudnienie na niepewnych warunkach, zamrożenie płac, podnoszenie wieku emerytalnego...), a z drugiej strony, państwo uderza w nich za pośrednictwem planów ratowania banków i projektów oszczędnościowych.

Ci, którzy wywołali obecny kryzys, wychodzą z niego praktycznie bez szwanku i nadal mogą zajmować się pogonią za zyskami kontynuować swoją pogoń za zyskiem, gdyż dano im wolną rękę. Muszą za to płacić ofiary kryzysu, których warunki życia ulegają pogorszeniu. Trzeba położyć kres temu prawdziwemu skokowi na finanse publiczne!

Odrzucić plany oszczędnościowe i zająć się problemem od podstaw!
CADTM przedstawia 8 alternatywnych propozycji w celu stworzenia wspólnej listy postulatów ruchów społecznych i politycznych.

1. Wywłaszczenie banków i przekazanie ich sektorowi publicznemu pod kontrolą obywatelską.

Niemożliwa jest trwała regulacja działalności prywatnych instytucji finansowych. Państwa powinny odzyskać zdolność do kontroli i nadzoru nad działalnością ekonomiczną i finansową.

2. Wprowadzenie jednostronnego moratorium (tak, aby nie gromadziły się odsetki za opóźnienia) na spłatę długu na czas potrzebny do przeprowadzenia z udziałem obywateli audytu pożyczek publicznych. Chodzi o to, aby na podstawie wyników audytu anulować długi, który okażą się bezprawne.

Na podstawie swojego doświadczenia w dziedzinie zadłużenia krajów Południa CADTM przestrzega przed zbyt skromnymi postulatami, np. przed zwykłym zawieszeniem spłaty długu. Potrzebne jest moratorium bez naliczania odsetek za opóźnienia w spłacie.

Moratorium powinno się wprowadzić po to, by zbadać zaciągane pożyczki i zidentyfikować bezprawne długi. Udział obywateli to warunek konieczny, aby zapewnić, że audyt będzie obiektywny i przejrzysty. Takie badania pozwolą ustalić odpowiedzialność różnych osób i grup w procesie zadłużania i zażądać, aby zdały one społeczeństwu sprawę ze swoich posunięć. Długi uznane za niespłacalne lub bezprawne należy anulować.

3. Zaprowadzenie prawdziwej sprawiedliwości podatkowej o zasięgu europejskim i sprawiedliwej redystrybucji bogactw. Zakazać rajów sądowych i podatkowych. Wysoko opodatkować transakcje finansowe.

Zharmonizowanie europejskich systemów podatkowych pozwoli uniknąć podatkowego dumpingu. Równocześnie konieczna jest dogłębna reforma fiskalna. Jej celem byłoby zwiększenie dochodów publicznych, pochodzących zwłaszcza z podatków dochodowych od osób fizycznych i spółek, oraz jak najszybsze obniżenie cen dostępu do dóbr i usług pierwszej potrzeby (podstawowych artykułów żywnościowych, wody, elektryczności, ogrzewania, transportu publicznego...), w szczególności poprzez znaczną obniżkę podatku VAT od podstawowych dóbr i usług.

Od 1980 r. nieustannie maleją podatki bezpośrednie od najwyższych dochodów i podatki nałożone na wielkie przedsiębiorstwa. I tak, w latach 2000-2008 w Unii Europejskiej podatki od najwyższych dochodów i od spółek zmniejszyły się odpowiednio o 7 i 8,5 procent. Ten prezent fiskalny w postaci setek miliardów euro w większości zasilił spekulację i pozwolił najbogatszym gromadzić bogactwa.

Należy zakazać wszelkich transakcji dokonywanych w rajach podatkowych. Wbrew wcześniejszym deklaracjom, podczas kolejnych szczytów grupa G20 odmawia rzeczywistego zajęcia się rajami sądowymi i podatkowymi. Należy zakazać istnienia tych mrocznych otchłani, w których splatają się finanse, korupcja, wielka przestępczość i przemyt. Podatkom progresywnym powinno towarzyszyć odstraszające opodatkowanie transakcji spekulacyjnych i dochodów wierzycieli długów publicznych.

4. Walka z masowymi oszustwami podatkowymi wielkich przedsiębiorstw i bogaczy.

Oszustwa podatkowe pozbawiają społeczeństwo poważnych środków i godzą w zatrudnienie. Należy przeznaczyć konieczne środki na skuteczną walkę służb finansowych z tymi oszustami. Rezultaty śledztw należy podać do wiadomości publicznej, a winni muszą ponieść poważne konsekwencje.

5. Przywołanie do porządku rynków finansowych, między innymi poprzez rejestrację właścicieli papierów wartościowych oraz zakaz ich krótkiej sprzedaży.

Wartość spekulacji w skali światowej kilkakrotnie przekracza wartość bogactw wytwarzanych na kuli ziemskiej. Wymyślne montaż mechaniki finansowej sprawiają, że nie daje się jej kontrolować. Zaburzenia, które one powodują, destabilizują realną gospodarkę. Nieprzejrzystość transakcji finansowych stała się regułą. Aby opodatkować wierzycieli u źródła, należy ustalić ich tożsamość. Trzeba skończyć z dyktaturą rynków finansowych.

6. Wyraźne zmniejszenie czasu pracy w celu tworzenia miejsc pracy przy jednoczesnym podniesieniu płac i emerytur.

Inna redystrybucja bogactw to najlepsza odpowiedź na kryzys. Udział płac pracowników najemnych w wytwarzanym bogactwie wyraźnie się zmniejszył, podczas gdy wierzyciele i przedsiębiorstwa zwiększyły zyski tylko po to, by przeznaczyć je na spekulacje. Podwyżka wynagrodzeń nie tylko spowoduje wzrost siły nabywczej społeczeństw, ale zwiększy również środki na ubezpieczenia społeczne. Zmniejszenie czasu pracy bez obniżki płac oraz tworzenie nowych miejsc pracy poprawi z kolei jakość życia ludności.

7. Uspołecznienie liczących przedsiębiorstw i usług sprywatyzowanych w ciągu ostatnich 30 lat.

Charakterystyczną cechą ostatniego trzydziestolecia była prywatyzacja liczących przedsiębiorstw i usług publicznych. Rządy oddały w ręce prywatne całe sektory gospodarki – banki, telekomunikację, energię, transport, przemysł – tracąc przy okazji zdolność do regulowania gospodarki. Te dobra publiczne będące wytworem zbiorowej pracy powinny powrócić do sektora publicznego.

8. Zwolać Konstytuante narodów, która stworzy nową Unię Europejską.

Unia Europejska w kształcie określonym przez narzucone społeczeństwom traktaty konstytucyjne to w istocie machina wojenna na usługach kapitału i systemów finansowych. Należy przebudować ją gruntownie w procesie konstytucyjnym, w którym społeczeństwa zabiorą wreszcie głos. Taka nowa, zdemokratyzowana Europa powinna zharmonizować sprawiedliwość podatkową i społeczną na zasadzie równania w górę, podnieść stopę życiową i poprawić jakość życia jej mieszkańców, wycofać wojska z Afganistanu i wystąpić z NATO, radykalnie zmniejszyć wydatki wojskowe, wyeliminować broń nuklearną i działać energicznie na rzecz rozbrojenia, skończyć z polityką obłożonej twierdzy w stosunku do potencjalnych imigrantów oraz stać się uczciwym i naprawdę solidarnym partnerem społeczeństw Południa.

Skończyć z panowaniem wielkiego kapitału!

Odpowiedzialne za kryzys instytucje finansowe bogacą się dziś i spekulują na długach państw przy czynnym udziale Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Centralnego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Służą interesom największych akcjonariuszy i wierzycieli. Trzeba skończyć z tym prywatnym bogaceniem się, na które pozwalają prezenty podatkowe i socjalne robione ludziom bogatym przez rządy i rządowe plany oszczędnościowe.

Deficyty publiczne należy zmniejszać nie dokonując cięć w publicznych wydatkach socjalnych, lecz zwiększając wpływy do budżetu z podatków ściąganych z kapitału (przedsiębiorstw i kapitału finansowego), z dochodów i własności zamożnych gospodarstw domowych i transakcji finansowych. W tym celu należy zerwać z logiką kapitalistyczną i radykalnie przebudować społeczeństwo. W przeciwieństwie do kapitalizmu, nowa logika, która należy wypracować, powinna uwzględniać czynniki ekologiczne i zerwać z zasadą produkcji dla produkcji.

Nasze postulaty stanowią konkretną i zgodną z interesem społecznym odpowiedź na kryzys. Anulowanie bezprawnego długu to akt suwerenności państw i narodów. Chodzi o to, byśmy wydobyli się z kryzysu, biorąc pod uwagę interes społeczeństw.

Proponujemy połączyć siły do walki z kryzysem w ramach wspólnego frontu europejskiego, jak również w skali lokalnej, aby stworzyć taki układ sił, który będzie sprzyjał radykalnym rozwiązaniom zgodnym z zasadami sprawiedliwości społecznej.

Razem wymusimy nową logikę!

Umorzenie bezprawnego zadłużenia jest możliwe i leży w interesie społeczeństw!

W historii wielokrotnie umarzano zadłużenie państw zarówno Południa, jak i Północy – czasami jednostronnie, innym razem na mocy prawa, a jeszcze innym dlatego, że wymusiły to panujące mocarstwa.

Prawo międzynarodowe obfituje w doktryny i orzecznictwa sądowe, które mogą pozwolić – i faktycznie nieraz już pozwalały – na anulowanie lub odmowę uznania długów.

Za przykład może służyć audyt zadłużenia Ekwadoru w latach 2007-2008, w którym aktywnie uczestniczył CADTM. Audyt pozwolił rządowi anulować bezprawne zadłużenie i zaoszczędzić w ten sposób 300 milionów dolarów rocznie przez 20 lat. Sumy te dzisiaj przeznacza się na poprawienie stanu publicznej służby zdrowia i edukacji oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Takie posunięcia, choć niewystarczające, to istotne zdobycze, które ruchy społeczne na Południu i Północy mogą wykorzystać w walce o całkowite i bezwarunkowe umorzenie bezprawnego zadłużenia. Jego umorzenie jest dziś konieczne i pilnie potrzebne, gdyż sumy przeznaczone na spłatę długu godzą w prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne społeczeństw.

Dziś oprotestowanie zadłużenia publicznego i domaganie się obywatelskiego audytu to nieodłączny element walki z planami oszczędnościowymi!

Czym jest CADTM?

Utworzony w 1990 r. Komitet na rzecz Anulowania Długu Trzeciego Świata (Comité pour l'Annulation de la Dette du Tiers Monde, CADTM) to międzynarodowa sieć złożona z aktywnych członków i komitetów w trzydziestu krajach Europy, Afryki, Ameryki Łacińskiej i Azji.

Strona internetowa organizacji funkcjonuje w języku francuskim, angielskim, hiszpańskim, portugalskim i arabskim: www.cadtm.org.

Działalność Komitetu przede wszystkim polega na wypracowaniu radykalnych rozwiązań alternatywnych nastawionych na zaspokajanie potrzeb, zapewnienie swobód i poszanowanie podstawowych praw człowieka. CADTM działa na styku walk prowadzonych przez ludowe ruchy społeczne, ruchy na rzecz edukacji ustawicznej, związki zawodowe, komitety solidarności międzynarodowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwoju. W ciągu 20 lat istnienia CADTM stał się specjalistą w dziedzinie zadłużenia publicznego – zarówno analizy, jak i rozwiązań alternatywnych.

E-mail kontaktowy: info@catdm.org

CADTM – Sekretariat Międzynarodowy

345 avenue de l'Observatoire , 4000 Liège, Belgique